

DS 2021:31 En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling

Finansdepartementets diarienummer Fi2021/03461

Migrationsverket har tagit del av ovan rubricerad promemoria och lämnar härmed följande yttrande.

Skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling

Migrationsverket instämmer i att offentlig upphandling är ett viktigt verktyg för att begränsa klimat- och miljöpåverkan och därigenom nå flera av de globala målen i Agenda 2030. De skärpningar som föreslås enligt promemorian ligger i linje med den nationella upphandlingsstrategin och utgör tillsammans med ändringsförslagen i förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter ett steg mot att nå det globala målet om hållbar produktion och konsumtion. Promemorians förslag om att införa en förpliktelse att beakta människors hälsa och djuromsorg när det är relevant för upphandlingens syfte är en logisk följd av detta. Klimatförändringarna kan ses som det största miljöproblemet just nu. Införandet av en skyldighet att alltid beakta klimatet är därför en relevant åtgärd.

Migrationsverket instämmer vidare i promemorians förslag att skärpa lagstiftningen avseende beaktande av arbetsrättsliga och social hänsyn. Skärpningen innebär en tydlighet i lagstiftningen som tidigare saknats.

Riktlinjer och dokumentation

Med hänsyn till olika myndigheters beskaffenhet anser Migrationsverket att det är rimligt att i lagstiftningen föreskriva att riktlinjer för hur de i lagstiftningen uppräknade samhällsintressena ska tas fram men att detaljutformandet av dessa, tillsammans med eventuella prioriteringar, lämnas till den enskilda myndigheten.

Eftersom offentlig upphandling utgör ett strategiskt verktyg för Sveriges bidrag till de globala målen, bör dock vissa minikrav på riktlinjernas innehåll ställas i lagstiftningen. Migrationsverket anser att riktlinjer av detta slag som minst ska klargöra ansvars- och rollfördelningen inom

myndigheten samt hur tillräckliga resurser ska säkerställas för att uppfylla lagstiftningens krav och myndighetens prioriteringar.

Konsekvenser

Enligt promemorian bedöms förslagen medföra endast marginellt ökade kostnader för upphandlande myndigheter.

Migrationsverket delar inte promemorians uppfattning i den delen. Förslaget kommer att medföra ökande kostnader för de upphandlande myndigheterna, inte endast initialt i samband med framtagande av riktlinjer utan permanent.

Det kontinuerliga arbete som kommer att krävas för att leva upp till skärpningarna enligt promemorians förslag, är både kompetens- och resurskrävande. Det handlar inte enbart om sakkunskap inom respektive hållbarhetsfråga/utpekade samhällsintresse, och kompetens att i upphandlingsarbetet ställa relevanta, transparenta, likabehandlande och inte minst proportionella krav på leverantörer och upphandlingsföremål. Det handlar i lika hög grad, om inte högre, om resurser och kompetens att följa upp efterlevnaden av ställda krav hos leverantörerna och deras underleverantörer, samt vidta tillräckligt effektiva och rättssäkra åtgärder i de fall leverantörerna inte lever upp till kraven. Ställda krav som inte följs upp kan medföra att den upphandlande myndigheten frånfaller de grundläggande upphandlingsrättsliga principen om likabehandling och transparens under hela avtalstiden.

För Migrationsverket, som anskaffar varor tjänster och byggentreprenader inom ett mycket brett spektrum, kan det komma att krävas permanenta resursförstärkningar i upphandlings- och inköpsorganisationen för att kunna leva upp till den föreslagna lagstiftningen. Det gäller inte minst vad avser kravet på att i samtliga upphandlingar beakta klimatet.

Migrationsverket kan konstatera att varje krav som ställs i en upphandling som går utöver ren standard för den aktuella varan, tjänsten eller byggentreprenaden bidrar till högre anbudspriser i någon omfattning och ser därför en betydande risk att förslaget kommer att öka upphandlande myndigheters inköpskostnader.

Promemorian berör inte förslagets konsekvenser för leverantörerna. Migrationsverket befarar att förslaget kan komma att påverka anbudsviljan och konkurrenskraften hos främst små och medelstora företag negativt.

Detta yttrande har beslutats av undertecknad generaldirektör efter föredragning av upphandlingsjuridisk expert Charlotte Lilliestierna Ehrén. I handläggningen av ärendet har även miljöansvarig Hanna Dahlqvist, chefen för upphandlings- och inköpsenheten Björn Jacobsson, chefen för planeringsavdelningen Henrik Holmer samt chefen för myndighetsstaben Maria Melchersson deltagit.

Mikael Ribbenvik